

**Projekt „ARVID – Bolji pristup pravima iz Direktive o žrtvama za osobe s invaliditetom“
provodi Hrvatski pravni centar u partnerstvu s Ministarstvom pravosuđa Republike Hrvatske, Pravobraniteljicom
za osobe s invaliditetom (HR), Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima (HR), Mirovnim inštitutom (SI) i
Udrugom Altra (SI).**

ARVID – KOMPARATIVNO IZVJEŠĆE

Jedan od ciljeva projekta ARVID jest doprinijeti sustavnom pristupu poboljšanoj provedbi Direktive 2012/29/EU o pravima žrtava na populaciji osoba s invaliditetom. Naime, države članice trebaju osigurati da osobe s invaliditetom mogu u potpunosti koristiti sva prava predviđena Direktivom, „na jednakoj osnovi s drugima, uključujući olakšavanjem pristupa prostorima u kojima se vodi kazneni postupak te pristupa informacijama“ (Recital 15 Direktive). Države članice moraju osigurati da komunikacija nadležnih tijela sa žrtvama bude jednostavnim i dostupnim jezikom, uzimajući u obzir i svaku invalidnost (čl. 3. st. 2. Direktive), a invaliditet se mora uzeti u obzir i prilikom provođenja pojedinačne procjene žrtve radi utvrđivanja posebnih potreba zaštite (čl. 22. st. 3. Direktive). Na taj se način omogućuje uvažavanje individualnosti i različitosti pojedinih žrtava, što je jedno od temeljnih načela Direktive, te se ujedno osigurava aktivno sudjelovanje osoba s invaliditetom kao žrtava u kaznenom postupku, što je jedna od osnovnih intencija Direktive.

Poredbena analiza rezultata istraživanja provedenog u Hrvatskoj i Sloveniji, odnosno preporuka koje su nastale kao rezultat empirijskog istraživanja, pokazuju da su temeljni problemi s kojima se susreću ova dva pravna sustava, kada je riječ o unapređenju pravnog položaja osoba s invaliditetom kao žrtava kaznenih djela i ostvarivanju prava zajamčenih Direktivom, vrlo slični. Tome je tako premda je Hrvatska ranije od Slovenije implementirala Direktivu u svoje zakonodavstvo¹ te je moguće zaključiti da u ovom trenutku ima razvijeniji sustav pružanja

¹ Hrvatska je Direktivu transponirala Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku od 7. srpnja 2017., koji je stupio na snagu 27. srpnja 2017., dok je Slovenija Direktivu transponirala Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku od 26. ožujka 2019., koji je stupio na snagu 20. listopada 2019.

**Projekt „ARVID – Bolji pristup pravima iz Direktive o žrtvama za osobe s invaliditetom“
provodi Hrvatski pravni centar u partnerstvu s Ministarstvom pravosuđa Republike Hrvatske, Pravobraniteljicom
za osobe s invaliditetom (HR), Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima (HR), Mirovnim inštitutom (SI) i
Udrugom Altra (SI).**

---

podrške i pomoći žrtvama kaznenih djela.² U tom smislu, moguće je iznijeti sljedeće preporuke u odnosu na oba pravna sustava – hrvatski i slovenski.

- 1. Potrebno je osnaživanje osoba s invaliditetom da prijavljuju kaznena djela i prekršaje počinjene na njihovu štetu, posebno u slučajevima kada su ovisne o počiniteljima, kroz izgradnju javno financiranog sustava podrške koji će osobama s invaliditetom omogućiti egzistencijalnu emancipaciju od osoba čijem su nasilju izložene.** Ova preporuka izrijeком je formulirana u Hrvatskom nacionalnom izvješću (Preporuka broj 1, str. 19), ali je primjenjiva i u odnosu na slovensko uređenje, posebno imajući u vidu rezultate održanih fokusnih grupa (Slovensko nacionalno izvješće, točka 1, str. 21).
- 2. Potrebno je sustavno raditi na uklanjanju prepreka koje onemogućuju ili otežavaju fizički pristup osoba s invaliditetom tijelima prethodnog te kaznenog i prekršajnog postupka (policija, državno odvjetništvo, sud), kao i tijelima koje pružaju usluge pomoći i potpore žrtvama kaznenih djela i osobama s invaliditetom (organizacije civilnog društva, odvjetnici).** Preporuka odgovarajuća ovoj izrijeком je formulirana u Hrvatskom nacionalnom izvješću (Preporuka broj 2, str. 19), ali je primjenjiva i u odnosu na slovensko uređenje, imajući u vidu rezultate održanih fokusnih grupa (Slovensko nacionalno izvješće, točka 5, str. 22 i Preporuka broj 2, str. 24).

---

² U Hrvatskoj pružanje pomoći i podrške žrtvama kaznenih djela organizirano je u okviru odjela za podršku žrtvama i svjedocima, ustrojenih na sedam županijskih sudova, te kroz „Mrežu podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela“ koju sačinjavaju nevladine organizacije, a koji program osigurava pomoć i podršku žrtvama kaznenih djela u onim županijama u kojima nisu osnovani odjeli. S druge strane, u Sloveniji pomoć i potporu žrtvama kaznenih djela pružaju centri za socijalnu skrb i pojedine nevladine organizacije.

Projekt „ARVID – Bolji pristup pravima iz Direktive o žrtvama za osobe s invaliditetom“
provodi Hrvatski pravni centar u partnerstvu s Ministarstvom pravosuđa Republike Hrvatske, Pravobraniteljicom
za osobe s invaliditetom (HR), Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima (HR), Mirovnim inštitutom (SI) i
Udrugom Altra (SI).

- Potrebno je sustavno raditi na uklanjanju prepreka koje otežavaju mogućnost razumljive i učinkovite komunikacije između osoba s invaliditetom i policijskih službenika, državnih odvjetnika i sudova, te na pružanju potpore u komunikaciji osoba s invaliditetom s navedenim dionicima, kako bi se osiguralo ravnopravno sudjelovanje osoba s invaliditetom u kaznenim postupcima.** Preporuka odgovarajuća navedenoj sadržana je u Hrvatskom nacionalnom izvješću (Preporuka broj 3., str. 20), kao i u Slovenskom nacionalnom izvješću (Preporuka broj 4, str. 24). U odnosu na ovu preporuku, važno je uspostaviti suradnju dionika kaznenog pravosuđa s udrugama koje pružaju potporu i pomoć osobama s invaliditetom, a koje imaju specifična znanja, s obzirom na određene kategorije invaliditeta, te koje bi mogle pomoći u osiguranju odgovarajućeg pristupa osobi s invaliditetom i odgovarajućeg informiranja o njezinim pravima.
- Potrebno je sustavno raditi na podizanju razine informiranosti osoba s invaliditetom o pravima koja imaju kao žrtve kaznenih djela ili prekršaja.** Ovu preporuku valja shvatiti u užem smislu – kroz obvezu svih tijela prethodnog i kaznenog postupka (policije, državnog odvjetništva i suda) da kroz sve stadije postupka pružaju pouku o pravima koja osobe s invaliditetom imaju kao žrtve, i to u formi prilagođenoj vrsti invaliditeta (Slovensko nacionalno izvješće, Preporuka broj 3, str. 24). Ovu preporuku valja shvatiti i u širem smislu, na način da se sustavnom i širokom kampanjom informiranja korisnika usluga udruga koje pružaju potporu i pomoć osobama s invaliditetom, o pravima koja te osobe imaju kao žrtve kaznenih djela ili prekršaja, osvijeste odnosno identificiraju žrtve kaznenih djela te da im se omogući i olakša korištenje zajamčenih prava (Hrvatsko nacionalno izvješće, Preporuka broj 4, str. 20).
- Potrebno je među svim dionicima kaznenog (i prekršajnog) pravosuđa (policijski službenici, državni odvjetnici, odvjetnici, suci) sustavno provoditi edukacije o**

Projekt „ARVID – Bolji pristup pravima iz Direktive o žrtvama za osobe s invaliditetom“
provodi Hrvatski pravni centar u partnerstvu s Ministarstvom pravosuđa Republike Hrvatske, Pravobraniteljicom
za osobe s invaliditetom (HR), Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima (HR), Mirovnim inštitutom (SI) i
Udrugom Altra (SI).

posebnostima osoba s invaliditetom i prilagođenom postupanju prema njima. Time bi se ujedno suzbile predrasude i stereotipi vezani uz različite vrste invaliditeta i njihov utjecaj na kazneni postupak (Slovensko nacionalno izvješće, Preporuka broj 5, str. 24). Važnu ulogu u edukaciji mogle bi imati udruge koje pružaju potporu i pomoć osobama s invaliditetom, s obzirom na specifična znanja o tome kako prepoznati određenu vrstu invaliditeta, kako pristupiti osobi s određenom vrstom invaliditeta i kako komunicirati s njome, te kako postupati i koje specifične prilagodbe poduzeti s obzirom na određenu vrstu invaliditeta (Hrvatsko nacionalno izvješće, Preporuka broj 5, str. 20).

- 6. Potrebno je da se udruge koje pružaju potporu i pomoć osobama s invaliditetom povežu s organizacijama civilnog društva koje pružaju potporu i pomoć žrtvama kaznenih djela.** Naime, suradnja udruga osoba s invaliditetom i organizacija civilnog društva koje pružaju potporu i pomoć žrtvama kaznenih djela mogla bi dovesti do boljeg informiranja žrtava i pružanja kvalitetnije pomoći, a istovremeno bi se jačali kompetencije udruga osoba s invaliditetom u pružanju pomoći i podrške žrtvama kaznenih djela, ali i kapaciteti organizacija civilnog društva da, zahvaljujući stečenim specifičnim znanjima, rade s osobama s invaliditetom (Hrvatsko nacionalno izvješće, Preporuka broj 6, str. 21). Uključivanje organizacija koje podupiru osobe s invaliditetom u sustav podrške žrtvama kaznenih djela preporuča i Slovensko nacionalno izvješće (Preporuka broj 8, str. 25).
- 7. Potrebno je da se udruge koje pružaju potporu i pomoć osobama s invaliditetom povežu sa svim dionicima kaznenog (i prekršajnog) pravosuđa, napose onima koji provode pojedinačnu procjenu žrtava.** Udruge osoba s invaliditetom, zahvaljujući svojim specifičnim znanjima, trebaju surađivati s tijelima postupka (Slovensko nacionalno izvješće, Preporuka broj 8, str. 25). Udruge osoba s invaliditetom mogu biti uključene u postupke pojedinačne procjene žrtava, budući da zahvaljujući svojim specifičnim

**Projekt „ARVID – Bolji pristup pravima iz Direktive o žrtvama za osobe s invaliditetom“
provodi Hrvatski pravni centar u partnerstvu s Ministarstvom pravosuđa Republike Hrvatske, Pravobraniteljicom
za osobe s invaliditetom (HR), Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima (HR), Mirovnim inštitutom (SI) i
Udrugom Altra (SI).**

---

znanjima mogu pomoći u identificiranju određene vrste invaliditeta, kao i u identificiranju potreba za posebnim mjerama zaštite (Hrvatsko nacionalno izvješće, Preporuka broj 7, str. 21.)

- 8. Potrebno je osigurati da osobe s invaliditetom uvijek mogu ostvariti svoje pravo na pratnju osobe od povjerenja** (Slovensko nacionalno izvješće, Preporuka 6, str. 24). Ulogu osoba od povjerenja mogli bi, u značajnoj mjeri, preuzeti predstavnici Udruga osoba s invaliditetom (Hrvatsko nacionalno izvješće, Preporuka broj 7, str. 22).

